



Chronicon chronicorum ecclesiastico-politicum

ex huius superiorisque aetatis scriptoribus concinnatum ; qua non modo pontificum, archiepiscoporum, abbatum, &c., set et doctorum armis literisque illustrium, dies natalis ... egregiaque eorum ... facinora ... breviter delineantur ...

Gruterus, Janus

Francoforti, 1614

Secvndvm Capitulvm Continens Catalogvm Episcoporum Ac
Archiepiscoporum Moguntinensium.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-64659](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-64659)

iuris sit declaratus Licentiatum, tum Deo auspice ad D. Creonem Canonicus, qui & ob rerum singularem doctum & experientiam, summa est apud Electorem Coloniensem autoritatis.

Doctis his non incongruè annumerandos censeo etiam fratres insigniter doctos D. Melchiorum & D. Georgium Bruin, quorum hic apud D. Georgium agit Canonicum, alter verò apud SS. Apostolos Pastorem: quorum sententia in vertendis bonis autoribus miramur ingenii fecunditatem. Licet autem hi mea minimè indigeant, seu requirant commendationem, æqui bonique precor consulant hanc mentem in ipsos obseruantiam.

SECUNDVM
CAPITVLVM CONTINENS
CATALOGVM EPISCOPORVM
ac Archiepiscoporum Moguntinensium.

Moguntiae Ciuitatis descriptio.

Moguntia est quasi in umbilico totius Germania, metropolicarum ciuitatum & praecipua & vetustissima. Eam Troianum quendam Moguntium nomine condidisse nonnulli ferunt. Quod ex vetustioribus sit, hinc facile coniecimus, quòd olim illic Romani, cum Germaniam oppugnarent, sua ibi habuerint munimenta. Quae autem in modo cernitur Moguntia, longè alia est, quam

prius: nomen quidem retinet, at interim ædificiis & loco à priori distat. Hic Mœnus fluuius ex Franconia descendens, Rheno miscetur, vnde nomen quidam vrbi inditum, autumant. Hæc tertio funditus euerfa est atque destructa. Primò per Francos, secundò per Wandilos, & tertio sub Attyla, per Hunnos. Anno Domini 521. Dagobertus Galliarum Rex, Moguntiam reædificauit & egregiè munire cepit, translaram tamen à priori loco ad Rhenum ducentis ferè passibus. Veteris ciuitatis adhuc permanent vestigia. Anno Domini 1153. fuit Arnoldus à Solenhofen Archiepiscopus, quem Moguntini extra urbem eiecerunt, & in Monasterio Diui Iacobi crudeliter trucidarunt, & in sterquilinum præcipitarunt. Cum autem Imperator Fridericus primus, cui multum charus erat Antistes, audisset, indignissimè tulit, qui iussit totam Moguntiam dilacerari, vastari, incenia dirui, fossas impleri, Cœnobiū D. Iacobi eueri & totā urbem omnibus immunitatibus, iuribus ac priuilegiis exui curauit: sic Moguntia 36. annis vastata ac lacerata, tandem consensu Imperatoris Ottonis I V. denuò instaurari & reædificari cepta est. Tempore quoque Dietheri anno Christi 1459. ob diuersam Episcoporum electionem, per proditionem non nihil damni passa est. Nostro autem seculo anno Domini 1551. cum Sebastianus ab Hausenstein ageret Archiepiscopus, grassatus est Albertus Marchio Brandenburgensis per superiorem Germaniam, & Moguntiam occupauit, diripuit, & Arcem Episcopalem ac templa aliquot incendit ac exussit. Carolus Magnus ibi lignem pontem per annos decem ingenti labore & mirabili opere de ligno ita construxit, vt perenniter durare posse videretur. Pons autem ille in Maio anno 813. ita tribus horis fortuito incendio conflagrauit, vt præter hoc, quod aqua tegebatur, ne vna quidē hastula maneret. Huiusmodi multa portenta gloriosissimi Imp. Caroli mortem præcellerunt. Habuit ante Diuum Bonifacium, qui primus Archiepiscopus fuit, 47. Episcopos, qui omnes ibi fidem Catholi-

cam fideliter prædicauerunt. Archiepiscopum ex Septem-
uironum numero, quos Electores Imperii vocant, Do-
minum ac omnium rerum moderatorem agnoscit. Primum
est Archiepiscopalis Germaniæ Ecclesia, ex Wormanen-
translata. Habet Comprovinciales Episcopatus sub
duodecim. Habet Vniuersitatem, quæ ab Archiepiscopo
Diethero anno Domini 1482. est instituta. Hæc enim civitas
desolata, vt alia nonnulla Germaniæ scholæ, auctore
Archiepisc. Daniele per Doctores de Societate Iesu restau-
rata est, & ad nitorem reducta. Hic Typographica ar-
tibus inuentio comperta est. Agrum habet ab utraque Rhæni
ripa fecundum & præstantissimo vino fertilissimum. Vitis
est satis ampla, munita in longitudine spilla, ac in latitu-
dine gustior. Aedes habet Romanorum instar amplas, habet
basilicas tum Collegiatis, tum Parochiales magnificas &
perornatas. Decoratur & arce Archiepiscopali splendens,
vbi ipse Elector plerunque aulam agitare solet.

Ad Moguntinensis Archiepiscopi arma.

Quo virtus animi maior, quo gloria rerum,

Se tollit tituli nobiliore nota:

Hoc humilem decet esse magis, memoriq; repostum.

Hoc rota W. ligisti, cuius sanctissima toto

Virtus Christi adum vni in orbe, monet.

Est virtus, nos esse homines cognoscere, vitam

Esse rotam: virtus hæc facit esse Deos.

CATALOGVS EPISCOPORVM
MOGUNTINENSIVM.

L

Sanctus Crescens siue Crescentius anno Domini car-
nationis octogesimo, Roma directus in Germaniam
superiorem, quæ & Gallia, primus Moguntinensis Prædi-
cator Episcopus ordinatus est. Fuit discipulus S. Pauli Apo-
stoli, qui cum S. Tito Galliæ peragrans, multos ad fidem
Christi verbo prædicationis conuertit, fuit & magna san-
ctitatis

titatis. Præfuit annis 22. martyrio coronatus est ac ibidem
 teste Divo Hieronymo, sepultus. Videat Presbyter Eule-
 bium Casariensem.

II.

Marinus Crescentio succedit, qui præfuit annis sex.

III.

Crescentius secundus, annis 18. præfuit.

IV.

Cyriacus annis quatuordecim.

V.

Hylatius vir sanctus & Martyr Christi, annis 20.

VI.

Martinus præfuit annis 14.

VII.

Celsus Martyr Christi, annis 22. præfedit.

VIII.

Lucius annis 10. sedem hanc occupavit.

IX.

Gothardus vir planè sanctæ conversationis, annis 15.

X.

Suffronius vir optimus, annis octo.

XI.

Herigerus Martyr Christi, annis 14.

XII.

Rutherus Martyr, annis 20.

XIII.

Auitus vir doctus atq; pius, annis 21.

XIV.

Ignatius Martyr Christi, annis 13.

XV.

Dionysius vir bonæ vitæ, annis 26. sedem tenuit.

XVI.

Ruthbertus præfulem egit, annis 12.

XVII.

Adelhardus vir optimis comparandus, annis 10.

ffff 3

Anneus Lucius & hic bonis connumerandus, annis p-
 Aodecim.

De his nuda tantum nomina habemus.

Maximus Episcopus, Moguntinus patria, religione &
 doctrina Christiana insignis fuit. Habuit parentes hone-
 stos ac prorsus Christianos. Fuit autem eis temporibus
 quando Ecclesia Catholica ab hæreticis Arrianis gravissi-
 mē oppugnabatur: quare pro domo Dei se tanquam
 murum opposuit. Erat siquidem præsul doctissimus, qui
 hæreticorum argutias suis scriptis confutare valuit, qui &
 ab eis graues semper persecutiones perpassus est. Erant
 tam multa barbaræ nationes ac gentes, quæ vndique mole-
 sta damna Ecclesiæ dabant. Erant Gothica nationes, quæ
 incursum frequentes facientes in Galliam, Moguntiam,
 Coloniam, Treuirim, & alias omnes ferè ciuitates graui &
 atroci crudelitate crebrò molestabant, quæ nulli pepercere
 aut ætati aut sexui. Hac ratione factum est, vt res a p-
 istis Pontificibus gloriosè factæ literis minima è mandari
 potuerint, & illi Pontifices, qui S. Bonifacium præcelle-
 runt, penè ignorentur. Hic autem Maximus (cuius vitam
 vtcunque compertam habemus) Colonienâ Synodo vbi
 ille scelestissimus Euphrata Arrianus, depositus est, inter-
 fuit. Reuersus est Moguntiam, & cum multis esset labo-
 ribus ac senio exhaustus, paulatim viribus corporis de-
 stitui cœpit, verum mente integrâ ac spiritu, nihil magis o-
 ptabat, quàm corpore dissolui & esse cum Christo, quem
 puro semper corde amauerat. Cumque post biennium,
 finem huius vitæ sibi conspiceret imminere, ne post eius
 transitum, in ouile Christi lupi rapaces profilirent, commo-
 catis fratribus, de vnanimi omnium consensu, Presbyte-
 rum quendam Sydonium pium, suæ Ecclesiæ designauit
 successorem, ipse autem cum annis viginti quatuor pie &
 laudabiliter præ fuisset, post multa religiosissime facta, post
 varias pro fide Christi & Ecclesiæ persecutiones, plenus
 ætatis

derum atque virtutum, ad Dominum fœliciter migravit
anno incarnationis Dominicæ 375. Corpus eius iuxta
tombam S. Crescentis primi Episcopi est sepultum, transla-
tum verò per Hildebertum Archiepiscopum anno Domi-
ni 935. ad Monasterium S. Albani.

XX.

S. Sidonius vir insigniter doctus & pius, vt eum Fortu-
natus Episcopus Pictauiensis describit, præfuit annis 19 in
magna sanctitate ac multo animarum fœnore. S. Albanus
(cuius reliquæ apud Moguntiam conseruantur) martyr,
iuxta ex regio genere, ab Vngariæ Rege loco filii educatus.
Verùm ille aulam regiam maturè, vt alter Moïses, deseruit.
Vt autem melioris & permanentis vitæ conditionè habere
posset, factus est vltro peregrinus & Eremita, sicque tan-
quam aduena in terra obambulauit, & Dei verbum dili-
genter prædicauit. Apud Moguntiam in nemore à latro-
nibus paganis comprehensus, & cum se liberè Christianum
profiteretur, ab iis strangulatus est, & corpus eius in quan-
dam aquam proiectum. Ex qua aqua cum multi leprosi bi-
berent, sanitatem consecuti sunt. Inde ob huiusmodi mi-
racula ex aqua leuatus, cum suo Epitaphio apud eandem
vrbem honorificè sepultus est, qui miraculis infinitis cla-
ruit.

S. Albanus alius, Presbyter & Martyr, qui tempore
Diocleriani ex Insula Naufœa vnà cum Theonesto & Viso
Mediolanum est profectus: inde à Diuo Ambrosio Epi-
scopo & Theodosio Imperatore in Galliam, vt essent Dei
verbi præcones, missi. Visus dum peruenisset Augustam,
ibi ob Catholicam fidem martyrizatus est. Albanus verò
cum Theonesto, dum D. Paulinum Treuirensis Episco-
pum inuisisset, Moguntiam se contulit: hic Gothis & Arria-
nis Christianæ fidei veritatem strenuè prædicabat. Insur-
gunt illi tanquam frenetici in Albanum, cédunt, flagellant,
& tandem ei caput gladio amputarunt. Mortuum autem
cadauer arrepto proprio capite, ad eum locum, vbi sepeliri
voluit, detulit. Ricolphus inde Archiep. Moguntinens. ibi

Ecclesiam construxit & Sancti Albani sepulchrum edificauit & exornauit extra Moguntiam in monte anno Domini 380. passus.

S. Albinus Anglicus Martyr, cuius corpus S. Germanus Antisiodorensis Episcopus ex Anglia Romanam detulit. Inde summi Pontificis liberalitate per D. Theophaniam Oronis II. vxorem, Coloniā allatum anno Domini 850. & in Monasterio D. Panthaleonis honorifice repositum est: vbi magna deuotione inuisitur & multa miracula eduntur. Leuatum eius corpus anno Domini 1327. sub Philippo Archiepisc. Colon. Passus est in Britannia sub Diocletiano tyranno immanissimo. Cumque is qui eum ferre debuerat, vidisset miracula, in Christum credidit, & cum eum palam professus fuisset, vnā cum Albino, vitam hanc amisit, qui in sanguine suo baptizatus est. Theophania Imperatrix Coloniæ apud Diuum Panthaleonem sepulta est.

XXI.

Sigismundus fuit post Sidonium Episcopus Moguntinus, & præfuit annis 16.

XXII.

Lupoldus inde admotus, vir sanctus, præfuit annis 17.

XXIII.

Nicetius cum esset admotus, præfuit annis 8.

Marianus inde Pontifex, annis 10. His temporibus fuit S. Afra meretrix, ad quam Sanctus Nacellus Episcopus persecutionem fugiens, ignorans cum suo Diacono Felice, peruenit. Illa suspicante eum ob rem turpem aduenisse, parat cœnam, offert tres puellas. Verum illo suo more orationi vacante, didicit meretrix eum Christianorum Episcopum. Statim illa alia mente & mutato animo, suum cognouit & confitetur vitæ genus. Hic vir Dei non abhorrens, sed instituens, immundos spiritus abegit, eas coniungere præcepit. Inde Episcopus diebus aliquot ibi manens, multos gentiles ad Christum conuertit. Afram cum suis, Hilaria, digna, Eunomia & Eutropia, ac omni cognatione

tionē & amicis baptizauit, & domum Hilariaē mutauit in Ecclesiam. Collecta iam Ecclesia fidelium illic, ordinauit eis Episcopum Donysum auunculum Afræ, qui postea multas animas Christo lucratus est, & ibidem martyrio coronatus. Requeiunt sanctæ istæ Martyres Augusta Vindelicorum.

XXIV.

Sanctus Auræus & Iustina eius soror, aurea sanè vasa & flores suauiter in magna domo Dei redolentes, vt eorum tum vita, tum mors ac frequentia signa restantur. Cùm Auræus ad clauum Moguntinæ Cathedralis esset admotus, se viriliter toto pectore malis moribus opposuit. Egit vt bonus pastor oues suas admonendo, arguendo, increpando, consolando, & in hoc tam pio officio vitam suam ponere non dubitauit. Contra, sua Arriani dogmata tyrannide non ratione disseminare & constabilire, satagebant. Praefuit sub Theodosio iuniore Imperatore anno Domini 454. Praualent hic tandem hæretici, expellitur Catholicus Doctor, sequitur soror Iustina, vnà cum multis Catholicis viris, quos hæretica impietas ferre non potuit. Grassantur Hunni, evertitur Moguntia, Attyla rege barbaro insistente. Post aliquot annos Auræus reuertitur, Catholicam fidem & doctrinam egregiè defendit, & cum sacrum Lyturgiæ officium quadam vice perageret, ipse cum aliis multis viris Catholicis ac Iustina sorore virgine sancta, ob Catholicæ fidei constantiam interemptus est. Horum omnium corpora in monte Martis (qui mons Martyrum, vbi iam est Diui Albani Ecclesia, vocatus est) sepulta sunt. Ossa eorum postea à Ricolpho, qui fuit tertius à Sancto Bonifacio, sunt inuenta, leuata, ac honorificè posita. His temporibus multa millia Christianorum fuere occisa, & in periculosis illis temporibus eorum actus non descripti. Hac tempestate floruit S. Asimus, qui ad Rhetios est profectus, & eius loci homines, cum eruditione & pietate esse insignis, verbo Dei instituit, suo etiam exemplo in pie ad vitæ innocentiam perduxit. Hinc factum, vt in eo loco

Ecclesiam colligeret atque primus Curiensium Episcopus fieret, anno post Christum natum 450. eo tempore cum Attyla Hunnus Europam vastaret. Is ergo optimi Episcopi munere functus, sua prædicatione homines in cruce consolatus est, & in fide perseverantibus æternam gloriam ostendit. Interfuit etiam consilio, quod Leo Pontifex in Valentiniani ac Marciani Imperatorum celebravit anno 452. tandem moriens, Puritio discipulo Ecclesiam suam commendavit. Attylas hic, cuius sæpe fit in scriptura mentio, fuit Hunnorum Rex ex Scytharum genere, qui subacta Pannonia, Italiam ingressus, Aquileiam subvertit & in Germaniam transiens, plurimas vastitates edidit, tandemque domum reuersus, dum nouis nuptiis operam dedit, vino plenus, effuso è naribus multo sanguine, suffocatus est. Hic tot cladibus rem Christianam afflixit, ut apud omnes flagellum Dei fuerit appellatus. Fuit autem Valentiniani optimi principis temporibus.

Beatus Lucius Britanniarum Rex, Bauariam, deinde Sanctus Rupertus, ultimo S. Bonifacius Moguntinensis Archiepiscopus Christianam pietatem edocuit.

S. Iessius præfuit Nemerum populis & Ecclesiis conuincendo Christum humani generis liberatorem, confutendoque Arrianorum blasphemias ante ac post Christi annum 348. Hic quoque Coloniae fuit & cum aliis piis Germaniarum & Galliarum Episcopis, Euphratam Arrianæ sectæ uel clam damnauit, ac à Coloniae Ecclesiæ gubernatione amouit. Quo anno obierit, & ubi ossa illius modo conuoluentur, ignoratur, anima in choro Angelorum agiturque.

XXV.

Eutropius vir sanctus post S. Auræum præfuit Moguntinæ sedi annis 23. post quem ordine usque ad S. Bonifacium extiterunt exclusiue adhuc 14. Pontifices in Ecclesia Moguntina, quorum ista sunt nomina: Adelbectus, Ratemus, Adelbaldus, Lautfridus, Ruthardus, Sidonius II, Willebectus, Ludegastus, Ruthelmus, Rutwaldus, Leowaldus.

Richbertus, Geroldus & filius eius Wiliebus Laicus, per Carolum Martellum maiorem domus Francorum, ea ratione Pontificatu Moguntino donatus, sicut & Milo, filius Ludwini Episcopatu Treuerorum, & alii nonnulli per Galliam, ut bello interessent cum Rege contra Saxones Francorum dominio rebelles. His temporibus cœpit Veteris Monasterii Cœnobium virginum ex liberalitate Dominae Vniuilidis Francorum Ducissæ, quæ neptis fuit Sidonii Episcopi ex sorore Gubernatrice Prouinciarum Renensium.

Anno Domini 525. Dagobertus Galliarum Rex Moguntiam reædificare & egregie munire cœpit, translata tamen à priore loco ad Rhenum ducentis ferè passibus, quam pulchrè absoluit. Veteris ciuitatis adhuc permanent vestigia.

S. Amatus anno Domini 650 ex monasterio S. Mauriti ad Episcopatum Sedunensem assumptus est, & eam functionem optimè administravit: tandem malorum improbitate amotus, Abbatem egit in magna humilitate, qui demum grandæuus in Domino dormiuit, & hanc vitam caducam cum meliore & præstantiore rerum statu, cuius hic pertenuis etiam species vix reperiri queat, permutauit.

S. Crotaldus pius & religiosus præsul, præfuit Wormatiæ sedi Cathedrali adhuc circa annum Domini 505. Hic venerandus senex cum venisset Corneliam, quæ nunc est Wiebpena & ei locus placuisset, ac studiis piorum hominum maximè videretur esse idoneus, cœpit egregium ibi templum condere & habitationem satis amœnam pro duodecim Monachis ac eorum informatore & gubernatore Præposito construere. In eodem templo adhuc hodie apparet imago eius in parietibus depicta & diademate ornata: in eodem terræ etiam mandatus esse creditur.

XXVI.

Geroldus primus renouata Moguntia à Dagoberto, Episcopus, vixit temporibus Pipini & Carolomanni, Galliarum Regum, à quibus Wormaciensis Archiepiscopus

etiam est designatus. Erat vir prudens, callidus, ac ad maximas res, magis tamen ad civiles, quam Ecclesiasticas gerendas, summè appositus & idoneus: corporis ita tum mīgni, animo verò intrepido ac longè maximo: aulicè vix studiosior, quàm Ecclesiasticarum ceremoniarum, quæ parùm aut omninò non curabat, idcirco aulicis etiam & trique Regi admodum charus. Cum itaque Saxones irruptione facta, Thuringiam ferro & igni popularentur, missus est à rege Pipino ad defendendam Thuringiam Episcopus iste Geroldus cum magno exercitu. Ibi cum strenue ac fortiter dimicaret, fortiter etiam in acie à Saxonibus quodam regulo cæsus occubuit, de quo natum est Epigramma:

Ense Geroldus obit Presul, qui dimicat ense:

Perplacet ergo Chorum, non adesse forum.

XXVII.

Gerulio Geroldi Archiepiscopi legitimus filius, pater per omnia similis, semper fere à primis annis in aula Pipini Regis educatus: euectus est post Geroldi patris ad vicum usque etiam sedis, Wormaciensis videlicet & Moguntinæ gubernationem à Rege Pipino, cui admodum charus erat: quod iudicium minimè fallax est, non humili eos genere natos fuisse. Accidit autem, ut huius Archiepiscopi tempore Saxonia iterum seditiosa grassaretur in regni Prouincias. Pipino ergo conscribente exercitum, qui cum Saxonum à Thuringia arceret ac depelleret, operam suam inter alios offert iste etiam Gerulio, gaudens se nactum esse occasionem viciscendæ caris paternæ. Missis regem in Saxonia aditu ad Visurgum castra locat, vbi adiens Saxonico exercitui inesse hostem patris sui Geroldi tractatorem, missio ad eum honesto Legato, dataque insuper maxima fide sub specie amici alicuius colloqui, eum ad se vocat. Ille mali nihil metuens ac Episcopi Geroldi hunc hanc esse ignorans, publica item fide fretus ac nitens, venit. Quem cum ad se venientem videret Gerulio, vicit eum ira, vicit in charissimum parentem pietas, ut oblitus patri

promissi ac datae fidei, quasi cæcus in eum irrueret, ac gladio eum traiceret, addens hoc schediafma:

Accipe nunc ferrum, quo patrem vindico charum.

De hoc homicidio natum est tale Epigramma ad ipsum GERVILIONEM.

N E M.

Quid Laicus faceret, cum pergat ad arma Sacerdos?

Gerulio patris vindicat ense necem.

Antistes baculo, gladio non utitur, unctus.

Hossem Gerulio cur precor ergo necas?

Audiens verò Rex Pipinus Gerulionem tale facinus designasse contra datam fidem, grauissime in eum accensus, habita prius cum Pontifice lumino Gregorio III. deliberatione ex vtriusque dignitatis fastigio eum deiectum Monasterio cuidam intrusit, cui perpetuis temporibus inclusus poenitentiam ageret de commissa cade & violata publica fide. Ibi inter alias querelas, quas scripsisse legitur, hoc tetraſtichon extat, quo factum suum excusat Gerulio & calamitatem suam recenset, ac patienter ferre sese testatur.

Patrius affectus, me mouit ad arma cruenta,

Pœnam quam merui dignus ergo tuli.

In clauſtro latui pro crimine tempore vite:

At licet hic lateam, spero salutis opem.

Vt autem exemplum etiam omnium temporum hominibus statueretur & grauissima animaduersione testaretur Rex Pipinus & Gregorius III. Pont. Max. tale facinus summe sibi displicuisse, Wormaciensis Ecclesia Archiepiscopi dignitate exiuit, & ea ipsa Moguntina induitur, & ad honores (quibus hodie adhuc coruscat) euehitur. Sic Moguntinus Episcopus Archiepiscopus factus, & Wormaciensis Ecclesia ei subdita est, quæ sedecim prius Episcopatum amplissima Domina ac gubernatrix erat.

Etsi Pipinus Archiepiscopalem dignitatem ac sedem
 bentiuss Erfordiam transtulisset in Carnobium D. Petri,
 eius tamen voluntati & consilio refragabatur Pontifex
 summus. De hac translatione (quæ incidit in annum Do-
 mini 729.) tale distichon extat:

*Ecce Moguntinus alma dat Episcopus urbis
 Culmen, Metropolis, quod erat tibi Guarmaciensi.*

I.

SANCTUS Bonifacius fuit ex illustri ac Regum Angli-
 stemmate ortus. Ab ipsa iuuentute ad sacras literas ac
 pietatem præter parentum suorum voluntatem propen-
 sissimus fuit. Cum autem parentes in puero diuinam
 derent indolem, eius conatus ac studia adiuuare ac prom-
 uere nõ destiterunt. Adiunctus est optimo monachorum
 Collegio, in quo cum alios omnes sua eruditione & pro-
 ctu virtutum superaret, ad aliud monasterium, in quo
 annum ætatis trigessimum permansit, se contulit. Cum
 iam plurimum religione, prudentia & animi moderatione
 valeret, auctoritate Gregorii II. Romani Pontificis, relicta
 Anglia, ad Germaniam, quæ adhuc in multis locis pag-
 nismo tenebatur, concessit. Adduxit ex illa pietatis scin-
 la multos excellentes viros, cum quibus indefessa ope-
 patriam nostram tum conuertit, tum in fide Christiana,
 ubi Euangelii lux suborta fuit, confirmavit: quare cum
 diligentia, gentes multis implicata erroribus, ad viam ver-
 tatis sunt reductæ, & ad veram fidem conuertit. Inuenit
 Pipino Francorum regi, qui eum summi Pontificis aucto-
 ritate ad Moguntinam sedem iam exaltatam, in locum de-
 positi Geruilionis, ordinavit ac confirmavit Archiepisco-
 pum. Discipulos multos tanquam Ecclesiæ pietatis sem-
 narium, instituit. Hos potissimum ex sua patria, quæ iam
 Christi religione florebat, non viros duntaxat, sed & re-
 giosas matronas ac pias virgines, accersit. Tales sunt
 SS. Burchardus, Lullus, Willibaldus, Vnebaldus, ac
 frater Wilta & Gregorius: ex virginibus ac matronis religio-
 sis, matertera S. Lulli Cunigildis ac eius filia Bertrada, ac
 Cuno-

Cunetrudis, Tecla, Lieba, Waltburgis, soror Wilibaldi & Vinibaldi, Cunihildis, quæ omnes in liberalibus scientiis fuere erudita. Has sacris virginum Collegiis (quæ plurima instituit) præesse tum voluit, tum vt sicut ipse cum suis verbi Dei præconibus, populum docebant, ita iste suis assiduis precibus, eorum salutem, qui salui fierent, promouerent ac Deo commendarent. Sacramenta Ecclesiæ diligenter administravit, nam quos cum suis cooperariis conuertit, centum millia hominum baptizasse legitur. Pro gentiliū conuersione tum ipsemet preces fudit, tum etiam alios ad eam rem faciendam, excitauit. In redarguendis vitiis, admodum fuit acris, non tantum popularium, verum etiam Principum: Regem enina Angliæ vehementer inceptauit ob suas libidines, luxum, auaritiā, ob nimiam aduersus innocentes crudelitatem, vt videre est in quadam ad Regem Angliæ Epistola. Singulos ad ipsam pietatem ac bona opera cohortatus est. In suis ministris, præsertim sacerdotibus, omnem esse puritatem, voluit. Hac autem sedulitate effecit, vt omnibus Principibus innotesceret. In rebus difficilioribus aliorum expetere consilia, eum non puduit: hac enim ratione, ne in vacuum videretur currere, ter Romam ad Apostolicam sedem profectus est. Fuit charus Romanis Pontificibus Gregorio II. & III. Zachariæ & Stephano, qui eum etiam fratrem & Coepiscopum suum, Collegam ac Legatum fidelem vocant, vt ex epistolis eorum, quæ extant, constat. In sua vernacula lingua fuit dictus Winfridus, verum ob operum magnitudinem dictus est in Germania Bonifacius, quam appellationem merito retinuit. Quando ex Anglia primum venit, Sancto Wilibrodo Episcopo apud Ultraiectum adhaesit, & triennio apud illum fuit, cum studiis mirificè delectatus ac congratulatus fuit. In Germania multa Collegia & Episcopatus fundauit ac instituit. Fuldense Monasterium ipse instituit. Cùm Moguntinæ sedi annis 35. optimè ac laudabiliter præfullet, & cùm audiret Frisones ad paganismum declinare,

vehementer indoluit, ac suis dispositis rebus, ut campetiam à gentilitiis superstitionibus repurgaret, iam senex cum multis piis viris profectus est. Hoc tempore S. Willibrodus iam vita functus fuit, & hic Sanctus Bonifacius sedem Ultraiectinam non solum rexit, sed exaltauit in Archiepiscopalem. Coloniaenses hanc sublimitatem feruente morte eius diuini nolebant. Cùm autem cum quibusdam piis in Frisia ageret, ac eam gentem Christo uero salutari lucrari peroptaret, ab infidelibus & perniciosis paganis circumuentus est, & anno salutis circa pagum Deconuensem cum omnibus suis 52. cum Ultraiectinam decem quindecim adhuc annis summa cum laude præfuisset, anno salutis 755. ob Christi fidei professionem martyrisatus est. Corpus eius à Christianis, cum aliis quibusdam discipulis Traiectum defertur. Postea licet Traiectum a Gerrimè dimitterent, à Lallo eius in sede Moguntinacensis, per Haddonem, Moguntiam transferunt, & inde ad suum Monasterium Fuldense, in quod uinus sepe uoluit, reconditur. In transitu corporis eius omnes campetiae diuina uirtute, ut fertur, sonum dedere. Erat sanctus deuotissimus, qui merito Germania Apostolus habetur. Abbas Fuldensis scholastica studia in suo oppido anno Domini 1574. per D. de Societate liberaliter erexit.

Sanctus Burchardus Britannus, consanguineus ac discipulus sancti Bonifacii, auctoritate Caroli Magni & sancti Pontificis Zachariae, primus factus est Episcopus Herbordensis: qui pie præfuit illi annis quadraginta. Hic summo Pontifice impetrauit, ut sanctus Chilianus cum sociis leuaretur è tumulo, ac in Sanctorum Marcyanorum numerum ascriberetur. Hos uerissimos Dei amicos obtulit honorificè in nouo templo, quod ipsis construxerat. Huic Episcopo adseruandos & erudiendos dedit Carolus Magnus duodecim obsides, à deuictis Saxonibus captos, ac summo loco natos adolescentes, qui omnes post ad Episcopales dignitates tandem euecti sunt, ut erat liberalissimè ac optimè à S. Burchardo Episcopo instituti.

Migrauit

Migravit ex hac mortali vita plenus dierum iam senex factus & afflictus valetudine anno Chr. 791. Sepultus est in nouo templo S. Chilianii, quod ipse construxit. Fuit & alius Burchardus vir insignis, natione Hesus, qui mortuo suo fratre Razione, ei in Episcopatu Wormaciensi successit, auctore Willigiso Archiepiscopo Mogunt. qui sedem illam annis 19. prudentissime tenuit, Episcopus doctissimus, qui fuerat Conradi II. imp. pædagogus. His quoque temporibus floruit S. Sebaldu, Confessor dignissimus, qui magna doctrina ac sanctitate in Germania circa annum Dom. 740. floruit. Prædicauit hic auctoritate Gregorii II. Romani Pontificis in Germania, & apud Ratisbonam doctrina & magnis virtutibus claruit. Obiit plenus pietatis operibus apud Norimbergam, & cum summorum Pontificum auctoritate in numerum sanctorum, fulgens miraculis, relatus esset, Norimbergensium Patronus singularis deputatus est.

II.

S. Lullus S. Bonifacii discipulus post eum in Archiepiscopum Mogunt. anno Christi 756. eligitur. Hic talē se gessit præfulem erga Deum & homines & Ecclesiam, ut memoria eius merito perpetuo in terris celebretur. Fuit D. Bonifacii comes in diuiduus & Cooperator in Euangelio Dei fidelissimus, qui merito eius fuit succedaneus, qui & inter optimos pastores connumeratur. Vicia grauitè coarguit & monasticam disciplinam seruari voluit, & ecclesiasticum statum aut reformauit, aut in suo vigore & nitore continuit. Præfuit sub Carolo M. annis 31. Migravit ex hac vita anno à Christo nato 787. Hic S. Lullus Adalarium Episcopum Erfordiensem ac S. Eboanum ex Frisia, ubi eum S. magister Bonifacio ceciderant, transtulit Erfordiam in beatæ Virginis monasterium. Cum autē illa antiqua Basilica restaretur, ipsi martyres anno Do. 1154. in nouam honorificè repositi sunt, per quos Deus multa ægrotis præstat beneficia.

S. Sturmus ab ipso S. Bonifacio ob incredibilem suam pietatem nouo suo monasterio Fuldensi primus Abbas constitutus est. Cui cum annis aliquot vigilantissime præ-

tttt

fuiſſet, omnibus rite diſpoſitis optimus paſtor in ſuo collegio bene adornato pie mortuus eſt, ibique ſepultus.

S. Lieba D. Bonifacii conſanguinea, virgo omni virtutum genere adornata ac ſacris lectionibus deditiſſima, vitam egit Abbatiffimam in monaſterio Schouerſheim. Cum monaſterium ſuum conflagraret, ipſa ſale ac aqua luſtra, quam à S. Bonifacio habuit, incendium illud reſtituit. Corpus eius ex hoc Collegio tranſlatum eſt Fuldam, iuxta Germaniæ Apoſtolum ſepultum, ubi eius nomine multa beneficia agris à Deo præſtantur.

III.

Richolphus Caroli Magni prius Sacellanus & intimum conſiliarius ordinatus Archiep. Vitiſlarie 4. Nonas Martii. Sub hoc epifcopo concilium Moguntiacum, ad reſtaurandam collapſam eccleſiam ſub Carolo Magno ac Leona III. Pontifice Maximo, celebratum eſt.

Sub eius gubernatione, multa ſigna mortem glorioſiſſimi Caroli Magni præceſſerunt, tum etiam anno 811. Pons Rheni apud Moguntiam, quem Imperator per decem annos ingenti labore & opere mirabili de ligno conſtruxit, vt perenniter durare poſſe videretur, in menſe Maio ita tribus horis fortuito incendio conflagrauit, vt præter hoc quod aqua tegebatur, ne vna quidem huſtula maneret. Præſuit laudabiliter annis 26. & mortem inuenit. Anno Chriſti 813. reconditorium ſuum habuit in cenobio ſancti Albani, quod ipſemet adiutorio Caroli Magni fundauit. Carolus Magnus fuit Græce ac Latine doctiſſimus. Domi inter prandendum & cœnandum D. Auguſtini lectione delectatus eſt. In templo horas Canonicas vna cum ſacerdotibus cantauit, & ſacras lectiones: & id etiam ſuo exemplo Principes reliquos voluit facere. Multas ipſe præſcripſit lectiones, quæ ad ſuam & aliorum emendationem facere videbantur. Erat pietatis ac doctrinæ Chriſtianæ ſummus amator. Ventis & menſibus ea nomina impoſuit, quæ hodie adhuc ſunt in vſu: ita vt ex his, aliſq; pluribus actibus,

actibus, quos Turpinus Remensis antistes eius Comes describit, facile aestimare liceat, hunc Cæsarem magnis virtutibus & summa felicitàte in rebus gerendis à Deo fuisse exornatum, vt merito Magni cognomento possit appellari. Mense Ianuario febre válida correptus, decubuit, & accedente ad febrem lateris dolore, quem Græci pleuresim dicunt, sacra communione decentissime percepta, septimo postquam decubuit die, decessit, anno ætatis suæ 71. Corpus more solenni lotum & curatum, maximo totius populi luctu in Ecclesia quam Aquisgranî in Dei ac æternæ virginis amorem, construxit, eadem die, qua defunctus, tumulatum, Arcus supra tumulum eius deauratus, cum imagine & titulo extructus est, ac tale epitaphium exculptum:

*SUB HOC CONDITORIO SITVM EST
corpus Caroli Magni & Orthodoxi Imperatoris, qui Re-
gnum Francorum notabiliter amplauit & per
annos 46. feliciter rexit.*

Ante mortem cum B. Egidio, quem ob sanctitatem venerabatur, agebat, vt pro se Dominum deprecaretur: fertur delictum habuisse, quod nemini aperuerat, verum hic sanctus eius absolutionem à Deo, angelo reuelante, impetrauit.

IV.

Aistulphus instituti Benedictini monachus à Carolo Magno eligitur & Archiepiscopus constituitur. Vt fuit hic Rabano monacho doctissimo in multis negotiis, quem Omelias de Vitiis & virtutibus, præcipue quibus vereretur diuersis festis, insit conscribere. Cum annis 12 bene præfuisset, mortuus est 18. Ian. an. Chr. 825. sepultus apud S. Albanum in Sacello diui Bonifacii.

V.

Otgarius siue Odegarius eligitur ac constituitur à Ludouico Pio Imperatore. fuit hic Albi castri monasterii mo-

nachus & erat in literis sacris apprime eruditus. Hic Haroldum Daciorum regem conuersum ad Christum cum coniuge sua, liberis, ac aliquot Daciorum millibus Moguntia, in praesentia Ludouici Pii Imp. anno Chr. 826. beneuoluit. Ibi Ludouicus plurimum letatus est. Praefuit cum summa laude & utilitate annis 22. qui 11. Cal. Maii anno Christi 847. defunctus est. sepelitur apud S. Albanum.

S. Walburgis ex sacro illo Collegio S. Bonifacii, soror regis Angliae, ac S. Willibaldi. Venit cum aliis virginibus in Germaniam, & ad monasterium Heydenheim deputatur, & sacris virginibus praeficitur. Quam functionem ipsa optime administravit, & vitam hanc sine crimine tranxit. Iam plena bonis operibus pie in domino mortua est. Corpus eius Aistadii in virginum caenobium, multis obrens miraculis, sepultum est. Episcopus vero Aistatensis eam transtulit.

VI.

Rabanus patria Fuldenfis, qui alibi Magnentius Maurus appellatus est. Fuit S. Bedae Anglici discipulus, poeta mirificus, theologus insignis, qui tota Biblia suis doctis commentariis illustravit & multa etiam alia cum prosa, tum ligata oratione scripsit. Eo tempore neq; Germania, neque Italia huic similem habuit. Fuit vir innocentia & morum sanctitate clarissimus. Primum ex professore Parisiensis Gymnasii factus est Abbas Fuldenfis, inde ex Abbate ad Archiepiscopalem dignitatem est euectus volente Ludouico Pio anno Do. 847. Praefuit sedi Moguntinae annis 9. Fuldae praefuerat 32. qui incomparabilis bibliotheca primus collector & author fuit. Haereticos eorumque erroneas opiniones sedulo confutauit, ut in eius libris videre est. Fuit imbecilli corpore, multorum expositus iniuriis. Cum esset in caenobio multorum insignium & celebrium virorum notitiam ac familiaritatem habuit. Commendatur plurimum a sanctitate, & liberalitate in pauperes. Nam tunc grassante circiter annu Do. 851. ipse multis benefecit. Condidit extra muros Fuldenfis ciuitatis monasterium montis S. Petri

S. Petri, in sublimi colle situm. Dānauit in Synodo Mogū-
tina Godeschalcum quendam hæresiarcham. An Chr. Sal-
uatoris nostri 856. obiit, & in sua patria, i. e. Fulda sepelitur.

S. Othmarus natus ex superiori Germania, vita sua opti-
ma, inmortalem cōsecutus est laudem apud Deum & ho-
mines. Omnia virtutum genera & Christi ferre iugum, illi
ex animo placuerunt. Erat tanquam lucidissima lucerna in
domo Domini super candelabrum posita. Præfuit mona-
sterio S. Galli & Abbatem egit prudentissime. Ab impiis
quibusdam ex monasterio propulsatus est, & in quendam
Rheni Insulam relegatus, vbi multas calamitates & tribu-
lationes patienter tulit. Postremo vitæ huius vsuram ami-
sit an. Do. 840. & perennem vitam consecutus est. Corpus
illius in monasterio D. Galli, vbi Abbas fuerat requiescit.

VII.

Carolus dux Aquitaniæ, ex Frācia, ex regio genere. Præ-
fuit añis 7. Obiit an. salutis 865. apud S. Albanum sepultus.

VIII.

Luitpertus siue Ludibertus, vir probitate vitæ, morum
sapientia & sanctimonia celebris anno gratiæ 865. assum-
ptus est ad Episcopatū. Sacerdotes vitiiis carnis deditos, aut
deposuit, aut cortexit. Dissidētes componere & ad animo-
rum vnitatem redigere, aduigilauit. Ex suis bonis paternis
Collegiatam Ecclesiam S. Mauritio dicatā Moguntia cō-
didit. Cum annis 26. præfuisset laudabiliter anno munda-
næ salutis 889. reliquit mortalem vitam & repositus est ad
S. Albanum.

S. Disipodius Confessor Christi, de quo sancta Hilde-
gardis multa bona scripsit. Requiescit in territorio Mo-
guntinensi.

IX.

Sunderhardus siue Sunzo vir integerrimæ vitæ, natus
Mogūtia: Fuldæ institutus & educatus, ab Arnulpho Imp.
Moguntinam sedem gubernandam accepit. Præfuit pie &
laudabiliter per vnus anni & mensium aliquot breue spa-
tium, occubuit apud Rhenum, non procul à Wormatia in

expeditione contra Nordmannos, qui seuerum tum graffibantur in prouincias ad Rhenum fitas: idque factum 26 Junii anno Do. 891. sepelitur in cœnobio S. Albani.

X.

Hatto ex Francia regum stemmate natus, vir callidus & prudens, cum Abbatiam Elwagensem annis 17. probe administrasset, in diuitis Angia cœnobio eandem prouinciam gerere cogitur sub annum salutis 888. cui cum annis 4. pari fide præfuisset, Moguntinus Archiepiscopus ab Arnulpho Imperatore designatus est. Magna præterea in eadem adhuc Abbatem apud Fuldenses ageret, intercessit familiaritas cum Engelberto Mediolanensi Episcopo, creberrimum literis se mutuo compellarunt. Iniquus fuit Alberto Comiti Bambergensi, & Heinrico Aucupi Saxonie duci, postea Imperatori insidiatus est, sed frustra. Satis traxit & temerarius. Obiit anno Christi 913. Scribitur aliqui eum & corpore & anima à daemonibus in Aetnam Flammium montem Siciliae abreptum esse, cum tali clamore: Sic peccata lues & ruendo rues.

XI.

Herigerus aliis Huigerus vir pius & modestus, Moguntinam Ecclesiam administrandam suscepit Anno Do. 913. Is Heinrico in regem vnanimi consensu Procerum electo, vnctionem & diadema Imperatorium obtulit, quæ tamen Imperator suscipere detrectauit. Resignauit munus Episcopi cuidam Ruperto Anno Chr. 924. & postea Anno 930. obiit.

XII.

Rupertus substituitur ab Herigero Archiepiscopo anno gratiæ 928. Hunc aliqui non numerandum censent inter Archiepiscopos, sed tantum Coadiutorem vocant.

XIII.

Hildebertus aliis Hildebrandus, dux Francia Orientalis, in monasterio Fuldensi à primis annis educatus, monasticis studiis ibidem imbutus est, in quibus admodum flourishet.

liciter profecit. Nam sapientia omnibus admiranda, vitæ integritas ac sacrarum literarum scientia præ cæteris adeo in eo effulgit, vt omnium iudicio, qui mortuo Abbati succederet, dignus censeretur. Factus est Abbas Fuldenfis anno 923. Eam functionē cum fideliter annis 5. administrasset, Moguntia sedis gubernationem suscepit. Ottone autē ad Imperium electo, Coloniensis & Treuerensis Episcopi de noui regis inunctione inter se contendunt: At proceres regni sapienti consilio litem dirimentes, vtrumque repudiant ac Hildeberto vngendi regem concesserunt potestatem. Cum atnis 19. rexisset Ecclesiam Moguntinam bene, ex hac vita anno Christi 939. discessit, sepelitur apud S. Albanum.

XIV.

Fridericus dux Lotharingia, probatissima fidei vir, electus anno Do. 939. In occisi fratris memoriam Eberhardi apud Moguntiam S. Petri cœnobium extrui curauit. Fuit in Ottonem Imperatorem non admodum fidus. Otto filium recalcitrantem parere docuit. Inter hos motus Moguntinos Fridericus vita fungitur, cum pontificatui præfuisset annis fere 15. anno Christi 954.

XV.

Wilhelmus dux Saxonie, Ottonis Imperatoris ex Iditha Angliæ regina filius, ob prudentiam in rebus administrandis & comitatem erga omnes celebratur. Electus anno Domini 954. Præfuit annis 14. fratrem suum Ottonem deduxit Romam, vt ibi à patre Ottone coronaretur Imperator. inde reuersus ex hac vita migrauit anno Dom. 968. Conditur honorifice mausoleo apud S. Albanum.

XVI.

Hato cognomento Bonofus, cum Fuldensium monachorum cœtui per 12. annos non sine magna laude præfuisset, ac Moguntinam sedem per Ottonem imp. defuncto Wilhelmo, subrogatus est, verum non multis annis præfuit. In pauperes crudelem fuisse hæc plurimorum

de ipso narratio testatur. Nam famis tempore, ingentem eleemosynas petentium medicorum turbam in horreum quoddam amplum, quasi sua liberalitate eos alturus concludisse dicitur ac igni subiecto, eos concremari iussit. Horum cum in ipsis flammis ululatus audirentur, mures esse dixit Episcopus, sed tertio Pontificatus sui anno diuina eum ultio oppressit. Murium enim turba impetu in eum facto, turris eum molestiis affecit, ut ei tutus ab ipso non fore, nullum daretur locus, quantumuis munitus. Turrim denique in ipso Rheni flumine extruxit, ibi se liberum sperans fore. At bestiola illa transnatando Rhenum (mirabile dictu) turrim conscenderunt, ipsumque Episcopum suis moribus enecerunt. Pontificis quoque nomine parietibus aut chartis inscriptum diuina ultione abraferunt. Turris illa, cui a muribus nomen est, in hunc usque diem in Rheni flumine conspicitur, ac de tanta Episcopi immanitate, testimonium dicitur, factum anno Do. 969. Sepelitur a morte in templo S. Abbanii prope alios Archiepiscopos. Mures exederunt regem quendam Pompilium, cum uxore, & liberis, in Polonia, propterea quod fratres patris omnes veneno sustulisset. Item pediculi consumpserunt Arnulphum Caesarem, & Hecodem, Actor. 12.

XVII.

Rupertus Hattoni succedit & cum annis 6. vitæ honestate ac morum grauitate præfuisset, successori locum dedit.

XVIII.

Willigisus ex pago quodam Saxonico, Stronging in patre Hamaxurgo, humili loco vir, ut eximie doctus ac prudentissimus, ita omni genere virtutum optimarum maxime excellens, ac idcirco Ottoni II. lōge charissimus, cuius erat Sacellanus ac Consiliarius intimus. Ab eodem Otone in Moguntina sedis fastigiū est collocatus. Habebat ille vniuersam in habitatione, thalamo & cœnaculo suo depictam rotam, cum hac inscriptione: Willigise, memineris quilibet, & quid olim fueris. Appedit & rotas in parietibus, ut statim suae paupertatis agnosceret. Hac rota postea Insigne Archiepiscopatus

scopatu Moguntino datum & confirmatū ab Heinricho II. Is ipse Willigifus primus fuit inter Archiepiscopos Imperii Elector. instituit & educavit Imperatorem Ottonem III. cuius erat in gubernando vniuerso Imperio locum tenens, post mortem Ottonis II. Post mortem tandem Imperatoris III. elegit cum aliis imperii Electoribus Heinrichum Claudum. Egregie illustravit & auxit Moguntinam cum urbem tum ecclesiam. Obiit anno Christi 1011. cum laudabiliter praefuisset Archiepiscopatu 56. pene annis, sepelitur magnifice in noua basilica S. Stephani, à se inchoata & maximis sumptibus exaedificata.

Berwardus ex Comitum familia in iuuenture ab optimis magistris optime institutus est & anno Domini 995. à Willigifo Archiepiscopo, Episcopus Hildesheimensis creatus est. Vixit hic in ea functione optime, qui vt Christo omnes lucrari posset, omnia omnibus factus est. Ornavit & Ecclesiam, & ipsam ciuitatem, muro valido cinxit & cœnobita aliquot construxit. Anno sui praesulatus 39. pie mortuus est.

XIX.

Erbo comes de Hohenwart, Bauarus, post mortem Willigifi eligitur, qui eodem anno post moritur antequam Pontificiam impetraret confirmationem, vnde ob breuitatem, Archiepiscopis à quibusdam non annumeratur.

XX.

Herimbaldus alias Ergkenboldus, Abbas Fuldenfis Erboni succedit Saxo. Fuit S. Berwardo episcopo Hildesiano in Saxonibus & Comiti à Summerfenburg sanguinis propinquitate & necessitudine coniunctus. Praefuit 9. annis vtiliter, in quibus collegiatam S. Crucis Ecclesiam fundauit & erexit. Obiit anno gratiae 1020. sepelitur in templo S. Ioannis.

XXI.

Aribo I. Palatinus Rheni anno Christi 1021. eligitur,

cccc 5

qui prae fuit annis undecim. Erat Archiepiscopus eruditus, praesertim in sacris literis: illustravit commentarios 15. Psalmos Graduum. Extant & alia quaedam ipsius monumenta. Elegit post mortem S. Henrici Claudi, Conradum Salicum Suevum, qui templum summum Spirae maximis sumptibus construxit. Obiit Episcopus anno Domini 1031.

XXII.

S. Bardo ex nobili Wedenariae familia de Oppershofen natus, Abbas Fuldensis & Hirsfeldensis. In obsequium accersitus, sedi Episcopali pie ac laudabiliter praefuit annis 20. Erat sapientia ac eruditione & eloquentia conspicuus tanta, ut qui concionantem audirent, alterum eum Chrysostomum appellarent. Elegit Imperatorem Henricum tertium, cuius coniugem dominam Agnetem Comitissam Pictaviensem vixit. Huius temporibus Moguntiae coacta & celebrata est magna Synodus, cui praesens erat Romanus Pontifex Leo IX. Allata, Comiti Dagsburg cum 42. Germaniae Episcopis: Henricus tunc Imperator cum maxima Principum ac Comitum congregatione. In ea Synodo consultatum & actum est de pacanda Gallia, in qua multi exarserant graues tumultus. Multa praeterea ibidem sancita sunt ad utilitatem Ecclesiae in quibus Simoniaca haeresis & sacerdotalia coniuga sunt damnata. videant Lutherani. Huius tempore facta est Moguntiae in praesentia Imperatoris in die Pentecostes inter famulos Episcopi & Abbatis Fuldensis de locatione ac concertatio, & post verba ad verbera ventum est, ex quo cum pavimentum Ecclesiae cruore repleteretur, vox audita in aere: Hunc diem bellicosum ego feci. Verum Imperatoris pietate hostis diaboli machinamenta effugata sunt. Obiit S. Bardo anno Christi 1031. sepelitur in Cathedrali Ecclesia S. Martini ab Episcopo Willigiso coepa & a Bardo absolute.

XXIII.

Luidboldus siue Leopoldus, monachus Fuldensis
Drap-

Præpositus Cathedralis Ecclesiæ Babenbergensis, in Archiepiscopum anno Domini 1051. electus. Præfuit annis 9. laudabiliter. Hic monasterium D. Iacobi in monte spaciolo fundavit. Obiit 7. Decemb. anno Domini 1060. sepelitur in suo nouo monasterio.

XXIV.

Sigefridus Baro ab Eppenstein, Abbas Fuldenfis, vocatur ad gubernationem sedis Moguntinæ anno Christi 1060. Profectus est ad terram sanctam cum aliis quibusdam Germaniæ Episcopis ac Principibus anno Christi 1063. Inde fœliciter reuersus, crexit in honorem beate virginis Mariæ, insignem ecclesiam Collegiatam, ad nostram Dominam hodie appellatam. Elegit & consecrauit contra Henricum, Rudolphum Suetiæ ducem in Imperatorem. Tandem in Hassiæ cœnobio Halungensi à se locupletato obiit exul anno Christi 1084. cum Archiepiscopatui præfuisset annis 24. sepelitur Halungi.

XXV.

Wezilo succedit Sigefrido legitime. Præfuit annis tantum quatuor. Erat insigni doctrina conspicuus ac celebris concionator, multique præclaris virtutibus præditus. Adhæsit fideliter Henrico IV. contra omnes alios Germaniæ Episcopos, quibus ob hanc solam causam inuisus fuit. Obiit anno Christi 1089. bonus pastor.

XXVI.

Ruthardus Erffordiæ prius Abbas ad S. Petrum, post mortem Wesilonis statim assumitur. Præfuit annis 21. varie. Per octennium exulauit in Thuringia & Saxonia, eiectus ab Henrico IV. Moguntia, restitutus vero à Henrico V. Cumque Moguntiam rediisset, in Ringouia de suis cœnobium S. Ioannis, quod vulgo Episcopi montem appellare incolæ solent, cœpit edificare. Obiit anno Domini incarnationis 1109. Sepultus in Episcopi monte.

XXVII.

Adalbertus dux Lotharingiæ, alii dicunt eum Comitem fuisse Sarburgensem, eligitur in Archiepiscopum

Moguntinum ab Heinrico V. cuius antea fuit & Cancellarius & intimus etiam Consiliarius. Praefuit ille annis 28. sedi Moguntinae. Sub hoc Archiepiscopo Cathedralis basilica Moguntina cum magna urbis parte perit incendio. Sacris Coloniae ab Ottone Bambergensi inhiatus est. Fuit bellator audacissimus, qui etiam Imperatoriam maiestatem non timuit adoriri: deprehensus tandem ab Imperatore, cum arctissima custodia mancipavit, & incredibili famis inedia excruciatum, ut vix ossibus haereret, totum annis detinuit, & postea ad sedem Episcopalem remisit. Fundavit monasteria Ringaviae potentissima, Erbachium & Schwabenheimium anno Domini 1155. A Schaffenburg oppidum & castrum mœnibus & fossis ac turribus munivit. Decessit tandem ex hac mortali vita 24. Iulii anno Domini 1157. sepultus in Erbach cœnobio.

XXVIII.

Adalbertus II. Comes Sarburgensis, Adalberti primus ex sorore nepos, constituitur ab Imperatore Conrado III. Moguntinus Archiepiscopus, qui fuerat Praepositus primus in basilica B. Virginis Erfordiana, superiori non dissimilis. Nam contra Imperatorem fecit foedus cum Saxonibus. praefuit annis 4. obiit anno domini 1141. Augusti 27. Huius Archiepiscopi soror nupsit Conradi III. Imperatoris fratri Friderico Sueuorum duci.

XXIX.

Marcolphus dictus, alias Marcellus, Aschaffenburgensis Canonorum Collegii Praepositus, honestus & doctus vir, post mortem Adalberti eligitur. Praefuit annis 2. non integris. Anno Christianae salutis 1142. ex hac luce decessit. Fuit instaurator multorum cœnobiatorum vicinorum Moguntiae.

XXX.

Heinricus cognomento Felix, Praepositus Moguntinus, vir pius & honestus, electus anno 1142. Praefuit laudabiliter & pacifice annis 19. Accusatus Romae a suis Canonicis, quorum impiam vitam sapius reprehendere solebat.

lebat, Arnoldum suum Camerarium mittit sui excusandi causa. Verum hic suis consuluit rebus, non domini sui. Arnoldus ibi negotium agit, non eius a quo missus fuerat. Cardinales enim pecunia corrupti atque Henricum grauius accusat & pro Archiepiscopatu instat. Henricus iniuste eiicitur & anno post moritur, & duo Cardinales, qui eius agitauerant causam, eodem anno, vt prædixerat, sequuntur. Fuit sane pacificus, benignus in pauperes, & virtutis ac honestatis amator. Ingressus est monasterium, vbi vitam ageret quietam: quietus atque tranquillus vixit. Mortem minus timet, qui minus deliciarum nouit in vita. Si bonam habueris conscientiam, non multum timebis mortem. Sepelitur Embeci cum hac inscriptione simplici. Anno Domini M. C. LIII. nonis Septembr. obiit Reuer. pater Henricus Archiepiscopus Moguntinus.

Ad Christum sospes eat, huius corporis hospes.

XXXI.

Arnoldus nobilis heros a Salenhofen, a Ringouia natus & Decanus Aquilgranensis & Barbarossa Cancellarius. Electus fuit tum a Capitulo, tum ex sententia Friderici Imperatoris anno Domini 1153. Imperator hunc Arnoldum summe amabat. Præfuit annis 15, qui multa durissima perpessus est, a Moguntinis misere eiectus, tum in monasterio D. Iacobi trucidatus vestibulque exutus & in sterquilinum præcipitatus. Tandem collectus & in urbem portatus & cum summo luctu terræ mandatus in basilica B. Virginis Collegiata. Fridericus Imperator audiens amicum charissimum tam misere trucidatum esse: auctores funesti consilii gladio e medio tolli, totamque pene Moguntiam misere lacerari & vastari, incenia dirui, fossas impleri, Cœnobium S. Iacobi funditus euerti ac totam urbem omnibus immunitatibus, iuribus ac priuilegijs exuicari curauit. Sic Moguntia 36. annis vastata ac lacerata, tandem consensu Imperatoris Ortonis IV. denuo instaurari & re-

adificari cœpta est. Iacturam hanc Arnoldus forsitan sic promeruit: nam perfidus fuit contra datam fidem antecessori: proprium quasiuit corpendium, ut ad illam dignitatem perueniret. Valde de vestibus preciosis superbiebat. Hildegardis vaticina quædam ad ipsam scripturæ fertur: Pater prospice tibi, canibus enim sunt solati funes, qui insequuntur te: sed spreuit. Præfuit annis 17, turbulentissime.

Sancta Hildegardis Abbatissa, ex Comitatu Sphanheimensi, tempore S. Bernardi & Conradi II. Imperatoris. Hæc à prima uia ætate Christo in monasterio feminis & orationibus fidelissime seruiuit, quæ reuelationes diuinas multas de Ecclesia, quæ minime sefellere, habuit. Licet Latinam linguam non didicerit, hanc tamen Spiritu sancto inspirante intellexit, ac viris doctis, qui dictarent, ipsa suggerit, quæ & ipsa libros mirabiles conscripsit acceperit. Eius sanctitatem & eruditionem Imperatores & Archiepiscopi admirati sunt. Cuius religionis fama cum percrebuisse, Romani Pontifices Eugenius III. Anacletus IV. & Adrianus IV. eam suis literis visiterunt, ac se Romanamque ecclesiam precibus illius commendarunt. Libros illius Eugenius IV. Pontifex approbavit ac confirmavit. Si eius consilio Archiepiscopus Moguntinus Arnoldus acquireret, nunquam tantam aduertam fortunam expertus fuisset. Tandem cum annis 40. in monasterio, quod ipsa in monte S. Roberti Moguntinæ diocesis construxit, Abbatissam egisset, feliciter mortua est, & in eodem sepulta sub Friderico I. anno Domini 1180. ætatis suæ 82.

XXXII.

Conradus Comes de Wittesbach, Rheni Palatinus, frater Ottonis Palatini, eius scilicet, qui Philippum Imperatorem Bambergæ interfecit. Præfuit iste Conradus unbiennio, a Friderico Barbarossa, à quo fuerat constitutus, è Moguntina sede deturbatur: eo quod Octavianum Cardinalem, tituli S. Cecilie non vellet habere & agnosceret pro Romano Pontifice. Roman igitur fugiens Conradus

ad Pontificem Alexandrum, propter quem tale periculum
 incidere, Episcopus ibi Sabinensis electus est. Post ele-
 ctionem huius Cōradi, præfuit Archiepiscopatu Mogun-
 tino Christianus Comes de Buche, patria Thuringus, vir
 prudens, euocatus ab Imperatore 13. annis, qui cum ex vi-
 ta migraret, rediit ex Italia Moguntiam Conradus, qui à
 Moguntinis humanissime exceptus, gubernauit eam sedē
 adhuc annis 17. laudabiliter ac vtilissime. Profectus inte-
 rim cum aliis quibusdam Germaniæ Principibus ac Episco-
 pis ad terram sanctam, in eo itinere Leonem Armenia re-
 gem coronauit ex mandato Heinrici VI. quemadmodum
 Conradus Herbipolensis Episcopus Amalricum regem
 Cypri. Missus tandem ab Imperatore in Hungariam ad
 placandos & in gratiam reducendos reges Hungariae fra-
 tres, qui capitali odio inter se dissidebant, obiit in reditu
 Patavi in Bavaria in vigilia Simonis & Iudæ anno 1207.
 cum præfuisset intra & extra Moguntiam annis 37. Sub eo
 perit incendio insignis Bibliotheca Moguntinensis. Se-
 pelitur Moguntia.

S. Bilhildis vidua venerabilis religiosum statum am-
 plexa eum optime exercuit & coluit. Facta est Abbatissa &
 multis sceminis religiosis ac virginibus laudabiliter præ-
 fuit. Monasterium Moguntia, quod ad Albas Dominas
 dicitur, instituit, quod olim antiqua Cella appellatum est,
 auctore ipsa constructum est, in quo condita iacet, quæ
 multis claruit miraculis.

XXXIII.

Christianus Comes de Buche Thuringus, prius à Lan-
 graui Hassiæ electus & post electionem etiam ab ipso Im-
 peratore Friderico reuocatus & electus. Erat is Princeps
 & corporis proceritate, & omnibus ingenii bonis clarissi-
 mus, & idcirco Friderici Imperatoris supremus Cancellari-
 us, quem in Italiā proficiscentem secutus ille, multa ibi præ-
 clara facinora ædidit: prope Tusculum parua manu Ger-
 manorum, quindecim milia Romanorum cecidit: fuit bel-
 lator egregius, qui totam fere Italiā armis subegit. Nulla in

prosperis superbia erigebatur. Vultus benignitate omnibus graciosus: linguarum aliquot imprimis gnarus. Cum igitur præfuisset annis 18. mortuus est non procul à Roma anno salutis 1182. mortuus est Pontifice præsentente. Eius mortem Imperator ac tota Aula tulit molestissime. Eo defuncto rediit Moguntiam è Roma Conradus Episcopus Sabinensis, qui rursus Moguntinum Archiepiscopatum gubernauit annis 17.

XXXIV.

Sigefridus II. Baro de Eppenstein, electus post mortem Conradi, ab vna parte Capituli. Contra hunc ab Imperatore Philippo & altera Senatus Canonorum parte eligebatur Ludolphus Episcopus Wormaciensis in Archiepiscopum Moguntinum. Hoc schisma durauit, quam diu uiueret Imperator Philippus & multa damna prouincis illata sunt. Sigebertus in Italiam concedens Romæ à Pontifice clementer exceptus cardinalitæque dignitate tituli S. Sabinæ donatus, tam diu ibi vixit, donec Philippus Imperator è medio tolleretur per Ottonem Comitem Witefsbachianum. Ludolphus adhærens Philippo, eius auxilio diœcesi multa mala intulit & Sigefridi familiaribus plurimum nocuit. Ab Innocentio excommunicatus non curauit. Sigefridus Moguntiam reuersus à suis honorifice exceptus, aliquandiu ibi tranquilla gubernatione visus est. Tandem iterum ab Ottone IV. eiectus, quod contra ipsum à Pontif. Roman. excommunicatum alium iam Imperatorem eligendum denunciaffet Electoribus Imperii: apud Hermannum Lantgrauium Hassiæ Pontificis summum amicum exulauit, donec tandem vna cum Archiepiscopo Treuirensi & Rege Bohemiæ Fridericum Heinrici VI. filium designaret Imperatorem, quem & Aquilgrani conuocauit. Cum itaque 25. annis varia fortuna præfuisset Archiepiscopatus, decessit ex hac mortali vita ad aliam Erfordiæ anno Christi 1230. Vbi in diuæ virginis magnificæ & de honorifica sepultura donatus est.

Sigefridus

XXXV.

Sigefridus tertius & ipse ex Baronum de Eppenstein honestissima familia prognatus, patruelis Sigefridi antecessoris sui: eligitur anno 1230. Præfuit annis 18. bene & laudabiliter. Erat magnanimus Princeps & insignis bellator, qui aliquando trecentis tantum militibus, hostes octingentos ad unum omnes prostravit. Bella gessit contra seditionem Moguntiam, eamque debellatam parere sibi coegit. Elegit Guilhelmum Hollandiæ Comitem in Imperatorem Romanum, qui à suis anno 9. interemptus est. Obiit Bingæ anno Domini 1248. Sepelitur Moguntia in Cathedrali ecclesiâ ante aram diuæ virginis sacram.

XXXVI.

Christianus II. electus in die SS. Petri & Pauli Apostolorum anno Domini 1249. antea Præpositus Cathedralis ecclesiæ Moguntinæ, vir doctus & prudentissimus, pacis quam belli studiosior. Admōnitus aliquoties à rege Guilielmo, vt adiutaret eum belligerantem: comiter excusauit, dicens, Episcopum debere concionari, non belligerari: hoc inuuisse Christum cum dixisset Petro: Reconde gladium in vaginam tuam. Tum vero se obtemperatum summo studio, si verbum Dei prædicari iuberetur: quæ propria esset boni pastoris functio. Accusatus apud Papam tanquam inutilis ad gubernationem, munus resignat & non multo post diem clausit extremum anno Domini 1251.

XXXVII.

Gerardus Comes Syluester ab Eppenstein, provinciæ Renensis minorita Erfordianus. Eligitur à Senatu Canonorum in Archiepiscopum Moguntinum anno Domini 1251. præfuit annis nouem. Iuuit Theodoricum Comitem de Eberstein consanguineum suum infelix bellum gerentem contra Albertum ducem Brunsvicensem, à cuius capitaneo quodam Ottingensi vterque captus, duci præsentatus. Theodoricus Comes pedibus suspensus,

uuuu

vitam ita misere amisit, Archiepiscopus vero in vinculis ab Alberto Duce per integrum annum detentus est, liberatus tandem & redemptus ab Alberto duce, per Richardum Cornubiæ Comitem, Anglum, ambientem fauces Romani Imperii, octo milibus argenti marcis. Migravit ex hoc seculo Erfordix, vbi & terræ mandatus est in Francienorum a de sacra anno Domini 1160.

XXXVIII.

Wernerus Comes à Falckenstein Præpositus Cathedralis Ecclesiæ Moguntinæ, creatur & eligitur Episcopus post mortem Gerardi. Præfuit annis 14. & tribus mensibus summa cum laude. Vicit ingenti prælio Comitem Spanheimensem Ioannem seditiosum & fratri Heinrico in partiendo Comitatu admodum iniuriam. Emit atque Wildenbergensem & oppidum Amorbacense cum monasterii etiam adiacentia. Sub hoc Episcopo Iudæi Moguntini omnes caesi & bona eorum omnia confiscata sunt Erfordiam rebellem & contumacem mille pini argenti marcis multavit. Obiit 2. Aprilis anno Christi 1182. Sepelitur in Cathedrali ecclesia honorifice. Post eius exarctata discessum, vacabat sedes Moguntina duobus annis integris & tribus mensibus propter discrepantes sententias eorum, qui alium Episcopum eligere debebant: quorum aliqui Gerardum quendam Comitem ab Eppestein, alii vero Doctorem Petrum Rudolphi regis archiatrum Canonicum Moguntinum ac Basiliensem postulabant, donec res per Pontificem Honorium IV. componeretur.

XXXIX.

Heinricus II. Knoderer appellatus, Algonus patris Inensis, pistoris cuiusdam filius, Monachus Franciscanus Lucernæ, confessor Rudolphi Habsburgii Imperatoris Ex Lucernæ Basileam est profectus, Guardianus ibi designatus monasterii Franciscanorum: cumque doctrinâ honestate vitæ laudem sibi comparasset maximam, electus est eius loci Episcopus anno Domini 1275. fuit Doctor Theol.

Theol. Tandem humanae salutis 1286. à Romano Pontifice Honorio IV. Archiepiscopatu Moguntino praeficitur. Praefuit fere biennio: Obiit in vigilia S. Matthiae anno Domini 1288. sepelitur in Cathedrali Ecclesia Moguntina ante aram SS. Petri & Pauli Apostolorum.

XL.

Conradus II. Baro de Eppenstein, Canonicus Moguntinus & Archidiaconus Treuerensis, antea post mortem Archiepiscopi Weneri electus, sed à Pontifice repudiatus, iam post Henricum defunctum iterum à parte aliqua Collegii Canonorum recipitur: aliis quibusdam cuidam Emerico à Schoneck suffragantibus. Sed obtinuit Gerardus gubernaculum, fauore Pontificis Maximi Nicolai IV. praefuit laudabiliter annis 16. gessit bellum contra Comitem Hanoniensem, cuius ditionem incendiis & rapinis mire vastauit. Elegit contra regem Adolphum Albertum Austriam, qui erat vniculus, aspectu trux & auarus: cupiebat enim ditare liberos. Interfuit pugnae in qua Imperator Adolphus Anaxouianus cecidit & misere interemptus est. Decessit ex hac mortali vita subitanea morte in conclauis suo, vbi mortuus & sella insidens à ministris inuentus est. Sepelitur in summo templo Moguntiae 5. Martii anno 1304.

XLI.

Petrus Aichspadius Treuirensis, honestis, sed tenuis fortunae parentibus natus, Henrici Comitis Lucelburgensis, nondum Imperatoris medicus, Canonicus Moguntinus, & à Pontifice Honorio IV. Basiliensis episcopus constitutus, cui 9. annis praefuit. Hunc anno Christi 1304. Henricus Lucelburgensis Princeps, Pictauium ablegauit ad impetrandum à Romano Pontifice Comiti Balduino fratri suo 18. annorum adolescenti, Archiepiscopatum Moguntinum. Quod cum Episcopus Petrus post multas petitiones apud Pontificem Clementem V. obtinere non posset, & ipse iam infecto negotio in Germaniam rediret

decreuisset, accidit, vt subito in magnum morbum incideret Romanus Pont. qui audiens Episcopum esse medicum, accersitum ad se consuluit. Petrus vt erat medicus insignis, intra triduum Pontificem integræ valetudinis feliciter restituit. Vt esset igitur Pontifex protali beneficio gratus, episcopum Petrum ad se vocatum in hac verba allocutus est: *Quia tam felix esset corporum curator, maxime conuenire, vt & insignis constitueretur animarum pastor, curator & Medicus. conferre se igitur ei in recompensatum tam facile restituta sibi pristina valetudinis, clauum ac gubernaculum Moguntini Archiepiscopatus: quem hoc tempore puero gubernandum committere omnino non posset.* Sic ad ipso Pontifice electus & confirmatus Petrus, Archiepiscopatu Moguntino bene, laudabiliter & vtiliter præfuit annis 16. Fundauit & extruxit insignem Carthusiam Moguntinam anno Christi 1308. Coronauit Pragæ in regno Bohemæ Ioannem filium Heinrici Lucelburgensis cum Imperatoris. Hunc Archiepiscopum à Pragæ abiturum, donauit rex Bohemæ aurea sella nobilissimis gemmis distincta ac insignita. Hanc hodie adhuc Moguntiz præsentem D. Martini sellam vulgus appellat. Post mortem Heinrici Imperatoris, elegit Ludouicum Bauarum. Obiit tandem plenus dierum in die S. Bonifacii anno Christianæ redemptionis 1320. sepelitur in Cathedrali Ecclesia Moguntina, cum honesto virtutum elogio. Sub eo anno 1306. Templarii exterminati sunt in Germania, cepit hic Pontificis nomine contra eos. Vide Ioannem Nucleorum.

XLII.

Matthias Comes Burchegek, Burgundia, monachus Benedictini in Maurbachio Alsatiæ potentissimo cenobio, constituitur Archiep. Moguntinus à Ioanne XXII Pontifice Maximo anno Christi 1320. iterum repudians Balduino Lucelburgensi. Præfuit annis 8. Erfordiarum Clerum seditiosam compescuit. Lantgrauium Hassie Henricum Vasallum omnino rebellem & multis modis

fibi suisque iniurium magna clade affecit, oppugnando & ad deditiōnem adigendo oppido Gießen. Obiit 10. Sept. anno gratiæ 1328. non sine suspitione veneni.

XLIII.

Balduinus Comes Lucelburgensis & frater Henrici VII. Romanorum Imp. Archiepisc. Treuirensis prius, antea etiam aliquoties ad Moguntiam à parte Cleri inter se discordis postulatus, sed semper à Pontifice prohibitus: iam defuncto Matthia, à maiori parte Cleri Moguntini eligitur iterum & constituitur Administrator Archiepiscopatus Moguntini. Id officium gessit, & duas episcopales sedes simul gubernauit annis tribus. Postea cum alia Canonicorum parte alius interim Archiepiscopus electus esset, qui iam confirmationem Pontificiam etiam impetrarat, cessit Balduinus, Treuirensi Archiepiscopatu contentus: qui tamen utilissime profuerat Moguntinæ sedi, & eam multis oppidis & pagis ampliavit.

XLIV.

Henricus Comes à Firnenburg, Bismannus cognominatus Præpositus Bonnæ: eligitur in Eltfeldo oppidulo ab aliquibus Baldwino Treuirensi non admodum propitiis Canonicis, & statim Romam petens à Ioanne Pontifice XXII. confirmationem huius electionis & consecrationem obtinuit. Præfuit quidem, sed non admodum utiliter annis 15. Baldwinum Treuirensē summe colens, à quo plurimum adiutus est in multis grauib. negotiis. Amisit hic potestatem coronandi regem Bohemiæ, venditam auro, adeo auri erat studiosus, amansque. Anno enim Domini 1220. Odocharus & Wenceslaus reges Bohemiæ tale priuilegium dederunt Ecclesiæ Moguntinæ, quod consecratio regum Bohemiæ ad Archiepiscopum Moguntinum perpetuis temporibus debeat pertinere. Hic Henricus fuit semper & amicitia & familiaritate summa iunctus Ludouico Bauaro contra Pontificis excommuni-

cationem. Idcirco à Clemente VI. è fastigio Archiepiscopatus Moguntini deiectus est & exautoratus anno Christiana redemptionis 1346. Sed is nihil curans Pontificis contra se latam sententiam, assumens Cononem Falkensteinensem Comitem in Coadiutorem, integrum ad octennium, etsi satis inquiete & periculose, tamen tenuit clauum sedis Moguntinae: cum magna rerum totius Archiepiscopatus iactura. Sacerdotes enim capiebantur, cœnobicia vastabantur & aliarum eiusmodi turbarum nihil erat finis: donec tandem anno Christi 1353. electus est ex hac vita, in ipsa S. Thomae vigilia. Elegit Edwardum Regem Angliæ, Fridericum postea Marchionem Misnie: qui cum tam periculosum onus suscipere non valent, elegit Guntherum Comitem Schwarzenburgensem, qui mox veneno è medio sublatus, Francofordiæ in basilica S. Bartholomaei sepultus est.

XLV.

Gerlacus Comes Anaxouianus, Adolphi Imperatoris nepos antea Decanus summi templi Moguntini, electus anno Christi 1346. sed quia exautoratus Henricus cedere nequaquam volebat, ad quietam Archiepiscopalis sedis possessionem, nisi post mortem Henrici, peruenire non potuit: id factum est tandem anno Christi 1354. Elegit cum aliis Electoribus imperii Carolum quartum Imperat. Ioannis Bohemiæ regis filium. Post mortem Henrici, quiete præfuit Gerlacus 16. annis tam laudabiliter ac vtiliter, ut omnibus esset charissimus. Obiit lumbagine & phthiriasi Aschaffenburgi in die sancta Scholasticæ anno Chri. 1371. sepelitur in monasterio Erbachiano cum virtutum suarum elogio in signi.

XLVI.

Ioannes Dux Lucelburgensis & Comes sancti Pauli Gallus vulgo cognominatus, filius Wenceslai Ducis Brandenburgiæ & Lucelburgi, eius videlicet, qui frater fuerat Caroli quarti, Episcopus Argentinenfis à Rom. Pont. constitutus

stitutus anno Christi 1366. Præfuit ibi quinque annis pie & honeste: Postea à Gregorio undecimo ad Archiepiscopatus Moguntini etiam gubernationem euectus est, anno Christi 1371. etiam si Moguntinus Clerus alium quendam elegisset, Cononem Comitem à Falckenstein, Archiepiscopum Treuirensis, qui contentus sua Treuiri, libenter cessit Archiepiscopo Ioanni. Præfuit duobus tantum annis & subitanea morte obiit apud Eltfeldum non sine ueneni suspitione. Aduchitur inde Ertbachium ac ibi honorifice sepelitur anno 1373.

XLVII.

Adolphus Comes Anaxouianus Gerlaci Archiepiscopi supra celebrati ex fratre nepos, episcopus antea Spirensis unanimi totius Capituli Moguntini consensu designatur Archiep. etiam sedis Moguntinae. contra hunc Rom. Pontif. Gregorius XI. Ludouico Bambergensi antistiti, Marchioni Misniae suffragatur & eum honorem deferri volebat: quod & Carolo Imperatori placebat. Adolphus igitur quietam Archiepiscopatus possessionem consequi non potuit, nisi post mortem Ludouici Bamberg. Episcopi. Præfuit igitur Spira 10. annis, & anno domini 1380. resignata Spirensis ecclesie gubernatione, Moguntiam ueniens sedi istius Archiepiscopali quiete ac pacifice, nec minus laudabiliter deinde præfuit annis 8. Obiit tandem Haygelsyadi, à nato Christo 1388. sepelitur Moguntia. Carolus IV. donauit eam antequam decederet ex mortali vita, pago Hochst ad Mœnum sito, iam non inamteno oppido. Est ibi cœnobium Antonianum celeberrimum, cuius moderatori D. Georgio Leiskirchen ex animo gratulor.

XLVIII.

Conradus Baro à Winsberg, Canonicus Moguntinus, eligitur concordibus totius Cleri suffragiis in Archiepiscopum Moguntinum anno Christi 1388. Princeps tranquillus ac pacificus. Præfuit annis 7. Sub eius gubernatione 36. ciues Moguntini Waldensium fratrum sectam professi, Bingam adducti & ibi combusti sunt. Hac secta

exortæ est circa annum domini 1160. fuitque Rome in generali Consilio damnata circa annum Domini 1170. celebrato. Obiit Archiepiscopus iste tandem 11. Septembri anno Christianæ salutis 1395. sepelitur honorifice in Cathedrali Ecclesia D. Martini ante aram trium Regum.

XLIX.

Ioannes Comes Anaxouianus, Adolphi Archiepiscopi frater, impetrauit eam sedem Rome, ubi & a Bonifacio confirmatus est, contra D. Godefridum Comitem Lynningensem ordinarie à Clero Moguntino electum, heremum piuum ac egregie doctum. Præfuit potenter ac prudenter annis 23. Erat gubernator sapiens ac callidissimus. Eligit in Imperatorem, deposito Wenceslao Bohemo ignouo rege, Rupertum Palatinum anno Domini 1400. Post cuius mortem iterum elegit Sigismundum Imperat. Edificauit castrum Hochst ad Mœnum. Obiit anno Christi 1419. in die S. Teclæ. Sepelitur Moguntiz in Cathedrali Ecclesia.

His temporibus 1406. floruit sanctus Iacobus Zybel, qui magna excelluit pietate & prudentia, & in Senatu Basiliensi tribunum plebis egit magna cum gloria per multos annos. Cum esset homo ditissimus ac vxore mortua liberis careret, mundi huius vanitatem considerans, Carthusiam Basiliensem construxit, atque bona sua illi assignans, ipse in eo Ordine non sine sanctitatis opinione vitam finiuit. In eo loco multi insignes viri ex Concilio mortui, sepulti sunt.

L.

Conradus Comes Renensis, eligitur à toto Senatu Moguntini Capituli, in ipsa die D. Gereonis Rodisbeymei extra Moguntiam, propter tumultuantes ibi cures. Præfuit pacifice ac laudabiliter quatuordecim annis & octo mensibus. Emit à Baronibus de Eppenstein oppidum Steinheim cum 14. pagis multisque aquarum & sylvarum iuribus. Postremo gubernationis suæ anno, ad arma commotus, infeliciter pugnavit contra Ludovicum
Halia

Hassia Landgravium. Obiit 10. Iunii anno Chr. 1434. sepultus Moguntia in summo templo. Sub isto habitum est Concilium Basiliense, quod inchoatum fuit prius Senis, sed translatum Basileam pluribus certis de causis per Martinum V. summum Pont. anno Do. 1431.

L I.

Theodoricus Pincerna, Dominus de Erbach, eligitur Bingæ concordibus totius Capituli ac Senatus suffragiis, confirmatur ab Eugenio IV. Pont. Præfuit 24. annis, princeps clementia, pacis studio & multis aliis præclaris virtutibus præcipue ornatus: venationum tamen quam Ecclesiasticarum caeremoniarum studiofior. Alioquin mire populus ac splendidus, qui semper in Curia sua Archiepiscopali trecentos aut quadringentos equos aleret. Post mortem Sigismundi Imp. elegit cum aliis Electoribus Albertum Austriam. Monasterium S. Jacobi denuo instauravit. Sub eius gubernatione inuenta est Moguntia ars typographica ab opulento quodam ciue Ioanne Guttenbergero: qui omnia sua collocavit in huius artis inuentionem & illustrationem. Euocatus est Archiepiscopus iste Theodoricus ex hac mortali vita in Maio anno Do. 1459. Aschafenburgi, in vrbe à sepulchre illustrata, in cuius etiam Collegiata Ecclesia terra honorifice est mandatus. De librorum impressione sic ait Philippus Beroaldus:

*O Germania muneris inuentrix,
Quo nihil utilius dedit vetustas,
Libros scribere quæ docet premendo.*

L II.

Dietherus dominus ab Eysenburg, electus 20. Iulii, anno Do. 1459. à maiori parte Senatus Canonorum. Præfuit annis 3. non integris tamen in summa inquiete. Nam contra hunc elegit Pontifex Pius II Adolphum Comitem Anaxouensem: ex quo schismate in Germania bella nata sunt & cades: Moguntia misere lacerata, distracta, irreparabilia dârna perpeffa est, adeo verum est: Discordia res maximas dilabi, cõcordia vero crescere & augeri. Sub eo occu-

uuuu 5

patur ab Adolphi Anaxouiani exercitu Moguntia, prodita a duobus ciuibus Dodone & Ordeuico, idque nocturno tempore factum est, ciuibus nihil tale metuentibus, sed le- cure dormientibus. Vrbs direpta est, ciues quingenti caeli, multi capti, virgines & feminae vitatae sunt. Dietherus sine per muros vrbs dimissus fuga sibi consuluit & cymba trans Rhenum vectus, loca tuta petiuit. Postea res Francofordia composita & transacta est. Dietherus cessit reuer- ta tamen aliquot oppidorum possessione. Adolphus in Archiepiscopalis sedis gubernatione permansit annis 17, post factam istam compositionem. Quo ex hac vita sublato, reuocatur iterum ad gubernandam sedem Moguntina Dietherus Eysenbergius & septem adhuc annis quiete & pacifi- e ac laudabiliter praesuit, in quibus Archiepiscopale ca- strum Moguntinu denuo ex fundamento in honorem Martini praecipui Moguntini Patroni, instaurauit & extru- xit. Fundauit item & exortus est Academiam Moguntinam, ad quam illustrandam & confirmandam privilegia apud Pont. Rom. impetrauit. Postea dysenteria decessit 7. Maii anno Chr. 1482. cum a prima ipsius electione 23. Iugubres ac funesti anni preterissent. Sepelitur honorifice in cathedra- li ecclesia S. Martini cum tali elogio:

*Bis praesul factus Comes Eysenberg Dietherus,
Moguntinam arcem struxerat atq; scholam.
Hoc voluit in mulo corpus condi miserandum,
Ciuibus aetheris dans animamq; Deo.*

LIII.

Adolphus II. Comes Anaxouianus violentia sese intru- sit in Archiepiscopatum contra Dietherum electum legi- time. Consecutus est confirmationem a Pontifice Pio II. praesuit annis 15. Quantas & quam perniciosas turbas exci- tarit, supra dictum est in Diethero. Certum autem est Mo- guntia constitisse hoc schisma vigesies centenis millib. au- reorum. Decessit ex hac vita Eltenfeldi 16. Septemb. anno Dom. 1474. sepelitur in Erbach caenobio.

LIV. Al-

LIV.

Albertus Saxoniae dux, Ernesti filius a Diethero Eysen-
burgio liberaliter educatus adolefcens 18. annorum cōfilio
morturi Dietheri ad Archiepiscopatus Moguntini posses-
sionem ac gubernationem eligitur à toto Clero Mogunt.
confirmatur à Xsto IV. prae fuit 2. annis ita laudabiliter, vt
summam spem de se excitaret apud omnes bonos. Dece-
sit acuta febris correptus prima Maii an. Chr. 1384. sepe-
litur in basilica S. Martini Irrogavit S. P. Q. Erfordensi in-
signem mulctam, cum propter vastatum & in urbem trāf-
latam quoddam vniuersaliū cœnobium ex monte Ciriaci
& arcem cœnobii loco extractam, sine suo consensu; tum
quod ea Resp. aliquoties seditiones mouisset in illustrem
domum Saxoniam, ex qua natus erat Albertus.

LV.

Bertholdus Princeps Hennenbergenfis, Decanus sum-
mae basilicae Moguntinae, concordib. totius Capituli senten-
tia eligitur in Archiep. eodem statim anno, quo decesserat
Albertus, cōfirmatur ab Innoc. VIII. & seq. anno Maii 20.
maxima pōpa, consecratur à Ioan. Vangionum, Ludouico
Nemetū & Bertholdo Panodensi Episcopis, in praesentia
primorū Abbatū ac totius Cleri Mogun. Prae fuit prudēter
ac vtiliter annis 21. erat egregie doctus, sapiētissimus, mul-
tilq; egregie virtutib. cōspicuus Princeps, pacis ac trāquil-
litatis publicae studiosissimus: ad q̄ felicis & facilius con-
seruandam, autor fuit ille Maximiliano Imp. constituendi
Suenici foederis contra publicae pacis turbatores vsurpādi.
Fuit Friderico ac Maximilia. Imp. longe charissimus. Inter-
fuit an. Do. 1395. magnis Comitibus Wormaciensib. in qui-
bus constituenda Imperialis Camera, ac iudicii ad pmo-
nendā iustitiam autor fuit: ante enim ista tēpora iustitiā &
ius in Aulis Caesarum petere necesse erat, q̄ vt laboriosum
erat, ita etiā maximos requirebat sumptus. Fuit Maximilia-
ni Imp. per multos años Cancellarius Aulae, aulā nusquam
nō sequens: quod officiū in comitiis Wormatiensib. resi-
gnans, domum in suam sedem Archiepisc. concessit. Erat

Seuerus reformator disciplinae monasteriorum, praefectum
feminei sexus. Obiit anno Chr. verollis, siue morbo Gal-
lico, quod mali genus recens Germaniam perualit: sepe-
litur honorifice & cum summo omnium suorum laetum
summo templo Moguntinensi.

LVI.

Iacobus nobilis à Liebenstein, Sueuus, antea Decanus
Cathedralis basilicae Moguntinae, eligitur Archiepiscopus
vnanimi totius Cleri consensu anno Christi 1505, confir-
matur à Julio II. Praefuit 4. annis non integris, temper ad-
uersa laborans valetudine propter lumbaginem, qua mi-
sere vexabatur. Interfuit Comitibus Coloniae à D. Maximi-
liano celebratis anno Christi 1505. Obiit anno 1508. mēse
Septemb. sepelitur in summo Moguntino.

LVII.

Vriell à Gemingen nobilis heros Sueuus, eligitur anno
Christi 1508. 6. Cal. Octob. ex Decano Archiepiscopus le-
erar Doctor legum, vir doctus & sapientissimus, qui pru-
dentissime praefuit sedi Moguntinae 5. annis 4. mensib. die-
bus vero 22. Obiit 3. Feb. anno 1514. sepelitur Moguntina
basilica S. Martini. Huius Archiepiscopi temporibus reme-
multuatur plebs Erfordiana aduersus Senatū suum, quo
tumultu concitati essent ad arma ciuilia Vriell iste Archie-
piscopus & Fridericus Elector Saxoniae, nisi Maximilianus
Imperator sua autoritate interposita, misisset Laurentium
Episcopum Herbipolensem, Principem prudentissimum
ad totum hoc dissidium componendum.

LVIII.

Albertus II, Marchio Brandenburgensis Ioannis Mar-
chionis Electoris filius, Ioachimi primi Electoris frater
Canonicus Moguntinus & Treuirensis, Archiepiscopus
Magdenburgensis & Germaniae primas, Halberstatis
item Episcopatus, Administrator factus anno Chr. 1514. &
à Leone X. confirmatus: eligitur vnanimi consensu totius
Capitulū Moguntini in Archiepiscopum etiam Mogunti-
num nona die Martii anno Do. 1514. Sic vnus duobus Ar-
chiep-

chiepiscopibus sedibus simul gubernandis consensu Leonis X. præfectus est, quod hæcenus inauditum erat & nulli vnquam contigerat principi. Donatus est galero Cardinalitio ab eodem Pontifice Leone X. Coronatur Augustæ Vindelicorum à Thoma Cardinale tituli S. Xisti, legato Pontificio & à Matthia Langio Cardinale Gurcensi anno Christi 1518. Hac coronationis pompa admodum solennis & celebris fuit. Elegit Albertus iste D. Carolū V. Austriacum Imp. & Ferdinandum ipsius fratrem, quibus summis terrarum orbis principibus, longe fuit ad finem vsque vitæ suæ charissimus. Vir fuit omni virtutum genere absolutissimus, cultor Dei integerrimus. Præfuit Magdenburgensi Archiepiscopatu & Halberstatensi Episcopatu annis 32. Moguntina vero sedi 31. Decessit ex hac lachrymarū valle in arce Moguntina 8. Cal. Octobr. anno Christi 1545. Sepelitur in basilica S. Martini Cathedrali post summā aram sub rubro marmore, anno ætatis 55.

LIX.

Sebastianus ab Hausenstein, Hesus, Doctor Legum, Princeps sapientissimus, & rerum vsu clariss. eligitur in Archiepiscopum Mogunt. in die S. Lucae Evangelistæ anno Christi 1547. interfuit magnis Comitibus Augustæ año Domini 1547. habitis à Carolo V. Imp. potentissimo. Interfuit & Concilio Tridentino vna cum suis Collegis Electoribus Archiepiscopis anno Dom. 1551. verum ob tumultuātiā & inuadentium Mauritiū Saxonis & Alberti Brādenburg. improbitatem inde discedere compulsi sunt: neque enim tutum erat cum armato milite de religione disceptare, nec fas ad suorum subditorum interitum eos abesse & conuere. Albertus Moguntinum & Treuirensē multis damnis affecit. Moguntia occupauit & Archiepiscopi arcē & quædam alia loca flāma absumpsit. Obiit Sebastianus año Do. 1555. sepultus Moguntia in summo templo, iuxta Albertum, quem successor monumento insigni illustrauit.

*Docti viri qui subistis Prasulibus Moguntia
potissimum floruerunt.*

Fridericus cognomento Nausea, ex Franconia Orientali natus est, ab incunte aetate literis operam dedit, & in virum doctissimum euasit, creatus est Theologiae Doctor. Ferdinandus rex eum ob singularem facundiam sacris concionibus praefecit & mortuo Ioanne Fabro in Episcopatu Viennensi substituit anno Do. 1541. Hic semper Lutthero magno animo restitit. Studuit per colloquia virosque partem conciliare, at frustra. Multis concionibus & scriptis innotuit, qui & Concilio Tridentino interfuit. Obiit anno Domini 1550.

Iulius ex nobili familia Pflugiorum in Saxonia natus est. Hic in studio Theologico adeo profecit, ut doctissima etiam Theologis comparari posset. Apud Catholicae religionis Principes magnam sibi auctoritatem comparauit & sacros eorum consilii, cum de religione ageretur, interfuit. Cum Numburgensis Episcopus obiisset, Iulius in eius locum Collegio substituitur. Concilio Tridentino anno Domini 1551. interfuit. Hisce pietatis officiis effecit, ut Iulius a lae partis proceribus plurimum diligeretur. Cum hoc modo sua Ecclesiae magna laude praefuisset, expulso quodam Luttherano Nicolao Ambstorffio, tandem anno Domini 1554. obiit & a suis magno haereditate mandatus est.

Ioannes Eccius fuit Sueuus natione Germanus, Doctor theologiae syncerioris, indefessus Catholicae religionis contra Lutheranas haereses, defensor. Obiit post multa Latina & Germanice scripta & publicata anno Do. 1546.

Georgius Wicelius Germanus, vir praeter ceteras virtutes innumeras ac animi dotes ad miraculum vique doctus: Hebraica, Latina, Graecaeque lingua peritissimus, ingenio excellens & rara eruditione clarus, per omnia vitam nihil aliud egit, nihilque meditatus est, quam utrum scribendo, tum publice in scholis e suggestu docendo populum Iesu Christi sancte institueret ac erudiret. Circumuentus fuerat, sicut & Fridericus Staphylus a Lutheranis, in prima aetate, veram mature uterque traxit ge-

dem ac resistit ac tanto fortius illis restiterunt. Obiit hic D. Wicelius anno Dom. 1563.

Michael Heldingus ex tenuis fortunæ parentibus natus est. Adolefcens omnis generis artes feliciter perdidit & in theologiâ adeo profecit, vt doctissimis suo tempore Theologis annumeraretur. Archiepiscopus Moguntinus eum suum suffraganeum elegit. Carolus V. cum per Germaniam victor esset atque Augustæ Vindelicorum anno Do. 1547. Comitia celebraret, hunc Michaellem docendi munere in summo templo ibidem praefecit, atq; Catholicam religionem apud omnes vrgeri iussit. Hic quoque cum Iulio Pflugio & Ioanne Islebio, Interim author fuit. Cum hoc modo Lutheranis resisteret, Cæsaris opera Episcopus Merseburgensis in Saxonia constitutus est. In Synodo Tridentina sua eruditione omnibus exteris innotuit. Tandem anno Dom. 1561. ætatis 55. obiit.

Matthias Zittardus Aquisgrani natus, natura eloquentissimus, Theologiæ declaratus est Doctor. Hic Hermano Archiepiscopo Colonienfi à fide Catholica deficiente restitit. Iple sapius in Comitibus concionatus est & Catholicam religionem plurimum defendit ac Principes sui officii admonuit anno Dom. 1564. obiit.

Ioannes Ferus Franciscanus semper sacris adhaesit lectionibus, & ita factum, vt inter doctissimos Theologos re-latus fuerit. Accedebat huc morum grauitas & naturalis dicendi facundia. Itaque Moguntia Ecclesiastes constitutus, homines officii serio admonuit, atque integritate vitæ cunctis exemplum præbuit: qui etiam plurimos libros scripsit, atque suis lucubrationibus doctus innotuit. Itaque factum vt Albertus Marchio Brandenburgicus, cum anno Domini 1562. Moguntiam occupasset, atque omnem Clerum expulisset, huius viri eruditionem & virtutes miratus, eius monasterio pepercerit, atque vt fortiter pergeret, admonuerit. Tandem Ferus iam senex anno Domini 1562. inter suos fratres obiit & honeste sepultus fuit.

Eius Epitaphium:

*Qui sacra Christigenis pandebat fanore resulto,
Talis Ioannes stabat eratq; Ferus.
Artificis dextra pingi, mens enim heu nescit,
Illa, sed in scriptis conspicienda venit.*

Philippus Agricola, Theologiæ Doctor, Concionator Moguntinus insignis, Ioannis Feri libros post obitum coquisiuit, & vt multi in lucem æderentur, author fuit.

L X.

Daniel Brendel de Honberg, Canonicus Moguntinus ac Spirensis, multa doctrina & insigni virtute conspicuus, vnanimi totius Capituli & Nobilitatis consensu, in Archiepiscopū Mogunt. constitutus est an. Dom. 1555. Singulari prudentia est p̄ditus & magna animi moderatione r̄ benignitate in pauperes vtitur liberalissima. Doctrinā Catholice profitetur ingenue simul & promouet diligentissimè. Quid enim operæ & laboris nō suscepit, quas nō molestias, fatigationes & sumptus ab ipso initio Archiepiscopatus sui forti animo non pertulit, vt Ecclesiā suam defenderet, iuaret, ornaret, pios ac doctos promoueret: Excirata sunt ab illius celsitudine prope inter mortua studia Moguntinæ, ac vt humanæ diuinæque literæ sedulo ibidem hinc inde doceantur, magnis stipendiis viri pii ac docti sunt ab eo conducti. Est præterea pacis tranquillitatisq; obseruantissimus, qui à suis tanquam Pater salutatur, amatur, colitur. Multa oppida territoriaq; oppignorata magno pretio redemit & diœcesi adiecit, & subditis suis non mediocri gaudium attulit, quod sub illius paterna protectione viuere liceat. Interim collapsa ædificia, exustas arces restaurauit. Arcem Moguntinam ab Alberto Marchione Brandenburgico exustam, magnis sumptibus scitissime extruxit, quam & basilicam pulcherrimam addidit. Optandum sane, vt omnes Germaniæ Principes, Ecclesiastici præsertim ad illius optimi Principis mores sese componerent, minus ceuisset malorum & tranquillitatis plurimum.

Vniuersitas Moguntina Reuerendissimo & illustrissimo
mo Do-

mo Domino Danieli nitorem & restaurationem debet, qui illustriss. Princeps anno Do. 1566. Dominos desocietate Iesu praefecit, qui dum initiora artium studia maxima dexteritate & facilitate tradunt, Moguntinam superioritque Germaniae iuventutem doctrinae pietatisque nitore. expolunt. Non attinet hic, quid in Principum Comitibus suae praesentiae autoritatisque tempore, summa cum laude peregerit, qua humanitate vicinos Principes, licet sinistre de re Catholica sentientes tractaverit, annotare, quum quae sunt veri Episcopi munia, quae ipse egregie praestat, paucis attigerimus. Praest hoc anno Do. 1580. felicissime. Servet eum Deus Opt. Max. Archiepiscoporum decus, Ecclesiae suae sanctae multo tempore incolumem ac felicem. Congratulor sane ex animo Moguntinae ditioni, quae virum habet multis magnisque animi dotibus ornatissimum, sed pluribus & maioribus vitae meritis suspiciendum. denique de cura omnium suarum & officio recte faciendo, ita sollicitum, ut verum pastorem intelligas.

TERTIVM CAPITVLVM DE TREVIRENSIBVS ARCHIEPISCOPIBVS.

TREVERICAE CIVITATIS ORIGO ac encomium.



Reuris magnitudine rerum gestarum & vetustate praecleara civitas, Galliae Belgicae metropolis, ante Christi aduentum 1947. tempore Abrahamae a Threbeta Nini filio, condita. Hic a Semiramide matre ex Assyria profligatus, vel uti aenales Treuirorum perhibent, effrenem & iniquam matris libidinem fugiens, ex regno cum magno Assyriorum agmine secessit, & post va-

XXXX